

MANUAL

แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริต
และประพฤติมิชอบ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

คำนำ

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข จัดทำคู่มือแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข นำสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม บรรลุตามเป้าหมายของแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) คือ กระทรวงสาธารณสุข ปลอดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จะช่วยให้ผู้รับผิดชอบการดำเนินงานด้านการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข สามารถดำเนินการจัดทำโครงการ / กิจกรรม ภายใต้แผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมายของหน่วยงานและกระทรวงสาธารณสุขต่อไป

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข
ตุลาคม 2566

		หน้า
	คำนำ	ก
	สารบัญ	ข
บทที่ 1	บทนำ	1
	1.1 บทนำ	1
	1.2 วัตถุประสงค์	6
บทที่ 2	การประเมินสถานการณ์และสภาพปัญหา	7
	2.1 การประเมินสถานการณ์และสภาพปัญหา	7
	2.2 แนวทางการป้องกันการทุจริตของกระทรวงสาธารณสุข	13
บทที่ 3	แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567	24
บทที่ 4	การติดตามและประเมินผลตามแผนปฏิบัติการฯ ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567	26
	4.1 การติดตามและประเมินผลตามแผนปฏิบัติการฯ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข งบประมาณ พ.ศ. 2567	26
	4.2 กรอบแนวคิดในการติดตามและประเมินผล	27
	4.3 รูปแบบและระดับในการติดตามและประเมินผล	28
	บรรณานุกรม	30
	ผู้จัดทำ	31

1.1 บทนำ

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข ได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการด้านการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) โดยให้ความสำคัญกับความสอดคล้องของแผน 3 ระดับ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 ในเรื่อง “แนวทางการเสนอแผนเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี” โดยมีความสอดคล้องกับแผนระดับที่ 1 และแผนระดับที่ 2 รวมทั้งแผนระดับที่ 3 ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แผนระดับที่ 1 สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ที่มุ่งให้ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ และดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2566-2570 อยู่ในอันดับ 1 ใน 43 และยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ที่มุ่งให้บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับ เนื่องจากปัญหาการทุจริตถือเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง และถือเป็นการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง

แผนระดับที่ 2 สอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566-2580) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ประเด็นที่ 21 การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับปรับปรุง) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) หมายเหตุที่ 13 ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัยมีประสิทธิภาพและตอบโจทย์ประชาชน ที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติในด้านที่ 6 คือ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ 2 ประเด็นเป้าหมาย คือ ภาครัฐมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม ตอบสนองความต้องการได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส และภาครัฐมีขนาดเล็กลง พร้อมปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ หมายเหตุที่ 13 ยังมีความเชื่อมโยงกับเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติในประเด็นที่ 21 การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ และนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ ในส่วนเป้าหมายที่ให้หน่วยงานภาครัฐมีระบบป้องกันและแก้ไขการทุจริตและประชาชนไม่เพิกเฉยต่อการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ โดยมีตัวชี้วัดคือ ค่าดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ของประเทศไทย และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการต่อต้านการทุจริต

แผนระดับ 3 สอดคล้องแผนปฏิบัติการด้านการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ที่ดำเนินการต่อเนื่องมาจากแผนปฏิบัติการด้านการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563-2565) กล่าวคือ แผนปฏิบัติการด้านการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) ครอบคลุม 2 แผนย่อย ได้แก่ แผนย่อยการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ และแผนย่อยการปราบปรามการทุจริต ซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกันและส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน และยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านมาตรฐานทางจริยธรรมและการส่งเสริมจริยธรรมภาครัฐ (พ.ศ. 2565-2570) ภายใต้วิสัยทัศน์ เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นที่เชื่อถือและไว้วางใจได้ (Trusted Public Officers) โดยมี 5 ประเด็นยุทธศาสตร์ ครอบคลุมการสร้างมาตรฐานการพัฒนาผลิตภัณฑ์นโยบาย การส่งเสริมและบูรณาการรวมพลังกับทุกภาคส่วน ภายใต้ประเด็นท้าทายเชิงกลยุทธ์ที่ว่า “ไม่มีช้อยกเว้น ไม่มีข้อกังขา และไม่สูญเปล่า”

แผนปฏิบัติการราชการด้านการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) เป็นแผนที่ดำเนินการต่อเนื่องมาจากแผนแม่บทการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564) ที่ขยายกรอบเวลาให้ใช้ต่อไปจนถึงวันที่ 30 กันยายน 2565 จึงมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงและส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกันกับแผนทั้ง 3 ระดับ เพื่อเป็นเครื่องมือให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ใช้เป็นแนวทางการขับเคลื่อนผลักดันสู่การปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของแผนระดับ 1 ถึงแผนระดับ 3 ภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด โดยมีเป้าหมายคือ **“กระทรวงสาธารณสุข ปลอดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบ”** ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 95 ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ราชการบริหารส่วนภูมิภาค มีคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 95 และจำนวนข้อร้องเรียนเจ้าหน้าที่รัฐในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขกระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบลดลงเมื่อสิ้นสุดแผนฯ ทั้งนี้ การขับเคลื่อนสู่เป้าหมายดังกล่าวนี้ ประกอบด้วยตัวชี้วัด 3 ตัวชี้วัด คือ (1) ร้อยละของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขผ่านเกณฑ์การประเมิน ITA (2) ร้อยละของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขผ่านเกณฑ์การประเมิน ITA และ (3) จำนวนข้อร้องเรียนเจ้าหน้าที่รัฐในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขกระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบลดลง

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย				
	ปี 2566	ปี 2567	ปี 2568	ปี 2569	ปี 2570
ร้อยละของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขผ่านเกณฑ์การประเมิน ITA	92	94	94	94	95
ร้อยละของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขผ่านเกณฑ์การประเมิน ITA	92	94	94	94	95
จำนวนข้อร้องเรียนเจ้าหน้าที่รัฐในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขกระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบลดลง	5	10	15	20	25

และมีแผนย่อยจำนวน 3 แผนย่อยดังนี้ แผนย่อยที่ 1 ปลุกฝังวิถีคิด ปลุกจิตสำนึก ให้มีพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต แผนย่อยที่ 2 การป้องกันการทุจริต และแผนย่อยที่ 3 เสริมสร้างประสิทธิภาพในการปราบปรามการทุจริต ดังนี้

แผนย่อยที่ 1 ปลุกฝังวิถีคิด ปลุกจิตสำนึก ให้มีพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต

ประกอบด้วยกลยุทธ์ 4 กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 ปลุกฝังวิถีคิด ปลุกจิตสำนึกให้ยึดถือผลประโยชน์ของประเทศชาติ
เหนือกว่าประโยชน์ส่วนตนในการผลิตบุคลากรของสถาบันการศึกษา
ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

กลยุทธ์ที่ 2 ปลุกฝังวิถีคิด ปลุกจิตสำนึกให้ยึดถือผลประโยชน์ของประเทศชาติ
เหนือกว่าประโยชน์ส่วนตนในบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข

กลยุทธ์ที่ 3 ปลุกฝังวิถีคิด ปลุกจิตสำนึกในการนำจริยธรรม และค่านิยม MOPH
เป็นรากฐานในการสร้างวัฒนธรรมการต่อต้านการทุจริต

กลยุทธ์ที่ 4 สร้างเครือข่ายบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข เพื่อป้องกันและหยุดยั้ง
การทุจริต

สำหรับแผนย่อยที่ 1 มุ่งเน้นการสร้างจิตสำนึกการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดี น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้กับบุคลากรกระทรวงสาธารณสุขทุกระดับ ให้สามารถแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวมออกจากกันอย่างอัตโนมัติ การไม่ให้ไม่รับสินบน มีความละเอียดต่อการกระทำความผิด ไม่ละเลย ไม่เพิกเฉย และไม่อดทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ สร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต โดยแปลงหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบไปดำเนินการ

แผนย่อยที่ 2 การป้องกันการทุจริต

ประกอบด้วยกลยุทธ์ 3 กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 สร้างความตระหนักให้ผู้บริหารทุกระดับมีความพร้อมรับผิดชอบ (Accountability)

กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข ให้มีความใสสะอาดปราศจากพฤติกรรมที่ส่อไปในทางทุจริต และใช้ดุลยพินิจโดยชอบด้วยกฎหมาย

กลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มประสิทธิภาพกลไกการเสริมสร้างวินัยและระบบคุณธรรม

สำหรับแผนย่อยที่ 2 มุ่งเน้นการขับเคลื่อนมาตรการป้องกันการทุจริต และให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาเพื่อลดการกระทำผิดของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข มีการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ช. กำหนด) และการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ราชการบริหารส่วนภูมิภาค (ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข กำหนด) การดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับปรับปรุง) ดำเนินกิจกรรมที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ พัฒนาระบบราชการไทยให้โปร่งใส ไร้ผลประโยชน์ พัฒนามาตรการสกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ ขับเคลื่อนโครงการความโปร่งใสในการก่อสร้างภาครัฐ จัดทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต และผลักดันมาตรการป้องกันการทุจริตตามมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และมีการกำหนดแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน

แผนย่อยที่ 3 เสริมสร้างประสิทธิภาพในการปราบปรามการทุจริต

ประกอบด้วยกลยุทธ์ 2 กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 เพิ่มประสิทธิภาพการปราบปรามการทุจริต

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาเครือข่ายและบูรณาการกระบวนการด้านการปราบปรามการทุจริต

สำหรับแผนย่อยที่ 3 มุ่งเน้นการปรับปรุงและพัฒนากลไกและกระบวนการต่าง ๆ ของการปราบปรามการทุจริตทั้งระบบให้สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ กฎหมายมีความทันสมัย การบังคับใช้กฎหมาย การสอบข้อเท็จจริง การดำเนินคดีมีประสิทธิภาพ เด็ดขาด รวดเร็ว และเป็นธรรม ทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับการดำเนินคดีและลงโทษทั้งทางปกครอง วินัย อาญาอย่างรวดเร็ว เป็นรูปธรรม เพื่อให้สังคมกระทรวงสาธารณสุขเกรงกลัวต่อการทุจริต ควบคู่ไปกับพัฒนาและปรับปรุงระบบข้อมูลเรื่องร้องเรียนให้เชื่อมโยงระหว่างศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต ศูนย์บริหารจัดการเรื่องราวร้องทุกข์ และศูนย์บริการข้อมูลภาครัฐเพื่อประชาชน (Government Contact Center : GCC 1111) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเรื่องร้องเรียนและการดำเนินคดี

ซึ่งในอนาคต 5 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2566-2570) มุ่งหวังให้กระทรวงสาธารณสุข เกิดวัฒนธรรม สุจริต มีกลไกการป้องกันการทุจริตและระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ มีกลไก การปราบปรามการทุจริต การบังคับใช้กฎหมายให้มีความรวดเร็ว เป็นธรรมและทรงพลัง ตลอดจน การเป็นแบบอย่างที่ดีด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของหน่วยงานภายนอก ยังยืนยันด้วยการน้อมนำ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารราชการและการดำเนินชีวิต โดยได้นำมาตรการ Three Pronged measures (มาตรการหอก 3 แฉก : LPL) มาใช้ในการป้องกันการทุจริต ประกอบด้วย

1. การบังคับใช้กฎหมาย (Law enforcement) โดยการบังคับใช้กฎหมาย กฎ ระเบียบ กำหนดมาตรการลงโทษผู้กระทำผิดอย่างเด็ดขาด รวดเร็ว และเป็นธรรม

2. การป้องกันการทุจริต (Prevention) โดยการปรับปรุงกฎ ระเบียบและปิดช่องโหว่ สร้างและยกระดับคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ให้มีประสิทธิภาพและเข้มแข็ง และสร้างกลไกเครือข่ายการบริหารงานที่โปร่งใส ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ในการเฝ้าระวัง แจ้งเบาะแส และสร้างความเข้มแข็งของกลไกการตรวจสอบและร่วมกันต่อต้านการทุจริต ทุกรูปแบบ

3. ความรอบรู้สู่โง (Literacy) โดยการให้องค์ความรู้ที่เท่าทันต่อการทุจริต มีความรอบรู้ ต่อสถานการณ์การทุจริตที่เปลี่ยนแปลงไป ปลุกและปลุกจิตสำนึก ปรับฐานความคิดที่ตัวบุคคลให้สามารถ แยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวออกจากผลประโยชน์ส่วนรวมออกจากกันได้โดยอัตโนมัติ

เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานของกระทรวงสาธารณสุขให้บรรลุเป้าหมายตามคำขวัญ (Motto) ที่กำหนดว่า “กระทรวงสาธารณสุขใสสะอาด ร่วมต้านทุจริต” (Together Against Corruption : TAC)

ดังนั้น การจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตประพตติมิชอบ หน่วยงานในสังกัด กระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จึงเป็นกลไกสำคัญที่จะขับเคลื่อนงานด้านการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตประพตติมิชอบ ของกระทรวงสาธารณสุข ให้บรรลุตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพตติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) และแนวทางการ จัดทำงบประมาณรายจ่ายบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ไปพลางก่อน แผนงานบูรณาการ ต่อต้านการทุจริตและประพตติมิชอบ ที่จะนำไปสู่การขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์แต่ละระดับ สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และยกระดับงานด้านการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตประพตติมิชอบ ของกระทรวงสาธารณสุขในทุกมิติต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกัน ปราบปรามการทุจริต ประพฤติมิชอบ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

1.2.2 เพื่อให้การจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกับแผนปฏิบัติราชการด้านการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) และแนวทางการจัดทำงบประมาณรายจ่ายบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ไปพลางก่อน แผนงานบูรณาการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

1.2.3 เพื่อให้บรรลุตัวชี้วัดตามเป้าหมายของแผนปฏิบัติราชการด้านการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) และแนวทางการจัดทำงบประมาณรายจ่ายบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ไปพลางก่อน แผนงานบูรณาการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

2.1 การประเมินสถานการณ์และสภาพปัญหา

การทุจริตเป็นปัญหาสำคัญที่อยู่คู่กับพัฒนาการของมวลมนุษยชาติ การตั้งขึ้น การปฏิวัติ การปฏิรูป การเปลี่ยนแปลง ตลอดจนการล่มสลายของวัฒนธรรมในสังคมมนุษย์หลายครั้งในประวัติศาสตร์โลก เช่น การเสื่อมถอยของจักรวรรดิโรมัน การปฏิรูปศาสนาของฝ่ายโปรเตสแตนต์ กระแสการเติบโตของระบอบประชาธิปไตยในโลกโลกาภิวัตน์แทนระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ การเติบโตของแนวคิดธรรมาภิบาลและบริษัทภิบาล หรือการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance) ฯลฯ ล้วนถือกำเนิดโดยมีปัจจัยสำคัญมาจากพฤติกรรมที่เชื่อว่าเป็นการทุจริตหรือการโกงในรูปแบบต่าง ๆ จนนำมาสู่การแก้ไขและต่อต้านระบบสังคมเดิม ดังนั้น มโนทัศน์ที่ว่าด้วยการทุจริตย่อมมีการผันแปรไปตามยุคสมัยในช่วงตลอดหลายศตวรรษที่ผ่านมา และยังมีความแตกต่างกันออกไปตามแต่ละพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมด้วย

ในยุคปัจจุบันการทุจริตถือเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องยอมรับว่าเป็นปัญหาที่ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง การทุจริตได้ฝังรากลึกในสังคมไทยมาเป็นเวลานาน ตั้งแต่ยุคสมัยที่ยังมิได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง อาทิ การปกครองในรูปแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่มีการสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง (Vertical Relations) มีการเอื้อเพื่อเอื้อประโยชน์ จนเจือกันในวงญาติ หรือที่เรียกว่าระบบอุปถัมภ์ (The patron-client system) ที่มีการให้ประโยชน์กันทั้งในอำนาจทางการเมือง ตำแหน่งหน้าที่ราชการ ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และสถานะทางสังคม การทุจริตที่ฝังรากลึกในสังคมนี้มิใช่มีแค่รูปแบบเดียว แต่มีอยู่หลากหลาย อาทิ การติดสินบน การยกยอก การมีผลประโยชน์ทับซ้อน และพร้อมที่จะมีรูปแบบใหม่ ๆ ขึ้นตลอดเวลา เหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงพื้นฐานทางจิตใจในตัวบุคคลที่ขาดคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรมอันดีอันเป็นผลให้บุคคลแสดงออกถึงพฤติกรรมกระทำทุจริตโดยไร้ซึ่งความละอายต่อการกระทำของตนเองไม่มีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม อีกทั้งไม่คำนึงถึงผลของการกระทำทุจริตในระยะยาวที่ไม่เพียงแต่จะส่งผลกระทบต่อองค์การ หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียบุคคลใดหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่ยังส่งผลกระทบต่อระยะยาวถึงในระดับประเทศ จะเห็นได้ว่าการมีจิตสำนึก

มีพื้นฐานทางจิตใจที่ได้รับการปลูกฝังทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรมถือเป็นสิ่งสำคัญ ที่เป็นเสมือนเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจหรือเครื่องเตือนสติ อันจะทำให้บุคคลเกิดความอายในการกระทำผิดของตน

สาเหตุหลักที่ทำให้การทุจริตยังคงเป็นปัญหาเรื้อรังอยู่ในสังคมไทย เนื่องมาจากสภาพพื้นฐานทางสังคมที่สั่งสมมาและเป็นพื้นฐานสภาพสังคมปัจจุบัน เช่น

1. ความสำคัญของพิธีกรรม เนื่องจากชาวตะวันตกที่เข้ามาติดต่อกับเสนาบดีไทย สมัยอยุธยาต่างได้ให้ข้อสังเกตว่า คนไทยให้ความสำคัญแก่พิธีกรรมมาก และดูเหมือนจะให้ความสำคัญแก่สาระที่จะเจรจากันน้อย สังคมไทยในปัจจุบันก็ให้ความสำคัญแก่พิธีกรรมมากกว่าเนื้อหา สังเกตได้จากการจัดประชุมสำคัญ ๆ ของหน่วยงานต่าง ๆ ผู้ดำเนินการอาจให้ความสำคัญแก่ประเด็นที่ว่า แจกกันดอกไม้ควรตั้งที่ใด หรือใครควรนั่งที่ใด จะรับประทานอาหารอะไรและอย่างไร มากกว่าเนื้อหา วาระการประชุมเสียอีก

2. ระบบอุปถัมภ์และระบบเครือญาติ ลักษณะเด่นของสังคมไทยคือระบบอุปถัมภ์ และระบบเครือญาติ เนื่องจากความคิดหลักในการปกครองของไทยคือ ควบคุมคนเป็นชั้น ๆ ไป ทำให้ทุกคนที่ไม่ใช่ข้าราชการและลูกข้าราชการมีบรรดาศักดิ์ต้องขึ้นทะเบียนเป็นไพร่หลวงหรือไพร่สมอยู่ในปกครองของเจ้าหมู่ ไพร่สมเป็นไพร่ที่เป็นกำลังของเจ้านายและข้าราชการผู้มีบารมี จึงเท่ากับเข้าอยู่ในอุปถัมภ์ของเจ้าหมู่ทำให้มีผู้คุ้มครอง ส่วนระบบเครือญาติมีความสำคัญเพราะเครือญาติมีส่วนได้ส่วนเสียกับบุคคลในตระกูลในระบบกฎหมายไทยโบราณ ผู้ใดได้ดีเครือญาติก็มักได้ดีด้วยกัน ตกอับก็ตกอับด้วยกันทั้งหมด เช่น ในการอุทธรณ์ราชบาตร เป็นต้น ระบบอุปถัมภ์และระบบเครือญาติยังมีอิทธิพลในสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวงการเมืองและระบบราชการถือเป็นการสืบทอดทางวัฒนธรรมที่เราเข้าใจได้จากการศึกษาพระไอยการต่าง ๆ ในกฎหมายตราสามดวง

3. ความเชื่อในไสยศาสตร์และวิญญูณนิยม ความเชื่อในไสยศาสตร์และวิญญูณนิยม ยังเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตของคนไทยทั่วไป ดังเช่นเมื่อต้อง “ต่อพิสูท” หรือ พิสูจน์ความจริงสูงสุดท้ายเมื่อขาดพยานหลักฐานและพยานบุคคลที่ชี้ขาดไปทางใดทางหนึ่งได้ คู่ความก็อาจจะเลือกหนทางของไสยศาสตร์เข้ามาเป็นเครื่องช่วยตัดสิน เช่น ดำน้ำลุยเพลิง หรือล้วงตะกั่ว เป็นต้น ดังปรากฏในพระไอยการพิสูจน์ดำน้ำลุยเพลิง แต่คนไทยไม่ไว้ใจใครแม้กระทั่งเทวดา เพราะเมื่อเชิญภูติเชิญเทวดามาเป็นพยานในการพิสูจน์แล้ว หากเทวดาลำเอียงเข้าข้างคู่ความข้างหนึ่งข้างใด ก็มีคำสาปแช่งที่เป็นเงื่อนไขให้เทวดาตกนรกเหมือนกัน

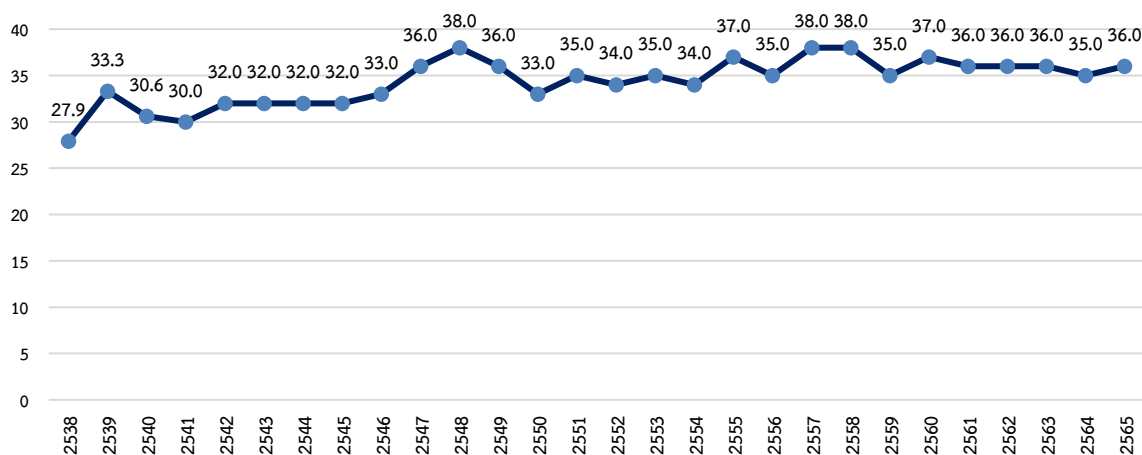
จากสาเหตุหลักของปัญหาการทุจริตทำให้เห็นได้ว่าตามหลักการของรัฐสมัยใหม่ คือ การแยกรัฐออกจากตัวบุคคล โดยตัวของบุคคลต้องแยกผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวมออกจากกัน คนในสังคมควรมีค่านิยมยึดผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว และไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายของไทยมีจุดเริ่มต้นจากผลของสนธิสัญญาเบาว์ริง (Bowring Treaty) ในสมัยรัชกาลที่ 4 และมีรูปแบบของรัฐสมัยใหม่ในสมัยรัชกาลที่ 5 จนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย กล่าวได้ว่าระบบมีการปรับเปลี่ยน แต่วิถีคิดของคนในสังคมยังไม่ปรับเปลี่ยนกรอบความคิด ยังยึดกับแนวความคิดแบบจารีตที่หยั่งรากฝังลึกในระดับค่านิยม ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้คนส่วนใหญ่ในสังคม

ที่ไม่สามารถแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวจากผลประโยชน์ส่วนรวม นำไปสู่การกระทำอันเป็นการทุจริต ซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังที่ยังมีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้นตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมา

ผลจากการดำเนินงานในช่วงที่ผ่านมา ภาคส่วนต่าง ๆ มีความตระหนักถึงผลกระทบของการทุจริตและให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาการทุจริตมากขึ้น โดยในฝ่ายบริหารได้มีการกำหนดนโยบาย แนวทาง กลไกผลักดัน และสนับสนุนทรัพยากรเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่องขณะที่ภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมก็มีความตื่นตัว เกิดเครือข่าย ชุมชนที่ไม่ทนต่อการทุจริต และได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแจ้งเบาะแส เฝ้าระวัง และตรวจสอบการทุจริตในระดับพื้นที่ มากขึ้น ผ่านโครงการที่สำคัญ ได้แก่ โครงการ STRONG-จิตพอเพียงต้านทุจริต ที่มีการจัดตั้งชมรม STRONG-จิตพอเพียงต้านทุจริตในทุกจังหวัดทั่วประเทศ เพื่อทำหน้าที่จับตามองและแจ้งเบาะแสการทุจริต นอกจากนี้ ในส่วนของการดำเนินงานเพื่อปรับฐานความคิดปลูกฝังการคิดแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมในกลุ่มเด็กและเยาวชน คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2561 เห็นชอบหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education) และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำหลักสูตรดังกล่าวไปพิจารณาปรับใช้กับกลุ่มเป้าหมาย ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอ เพื่อผลักดันการสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มีหน่วยงานที่นำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปใช้ทั้ง 5 หลักสูตร และวันที่ 18 สิงหาคม 2564 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้นำไปปรับใช้ตามแนวทางที่สำนักงาน ป.ป.ช. เสนอ เพื่อให้การขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 21 การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (พ.ศ. 2561-2580) ในการสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริตและส่งเสริมให้ประชาชนมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริตต่อไป

องค์การสหประชาชาติ (United Nations : UN) และประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ได้ร่วมกันจัดทำอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 (United Nations Convention against Corruption : UNCAC) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 เป็นอนุสัญญาฉบับแรกที่ทำให้ความสำคัญต่อความร่วมมือระหว่างประเทศในการติดตามทรัพย์สินที่ได้จากการทุจริตกลับคืน รวมทั้งการให้ความร่วมมือทางกฎหมายเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด โดยเนื้อหาหลักในอนุสัญญาดังกล่าวแบ่งเป็น 4 หมวดหลัก ได้แก่ (1) การป้องกันการทุจริต (2) การกำหนดความผิดทางอาญา (3) การบังคับใช้กฎหมายความร่วมมือระหว่างประเทศ และ (4) การติดตามทรัพย์สินคืน และประเทศไทยได้ให้สัตยาบันเข้าเป็นรัฐภาคีอย่างสมบูรณ์ เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2554 เป็นลำดับที่ 149 ถือเป็นสัญญาณเริ่มต้นการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทย ต่อมาประเทศไทยในฐานะรัฐภาคีได้ดำเนินการแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับพันธกรณีที่กำหนดในอนุสัญญา UNCAC เพื่อให้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริตมีประสิทธิภาพ มีมาตรฐานเทียบเท่าสากล สามารถปฏิบัติตามพันธกรณีอนุสัญญา UNCAC ในฐานะรัฐภาคีได้อย่างครบถ้วน และรองรับกลไกการประเมินติดตามการปฏิบัติตามอนุสัญญา UNCAC ซึ่งเริ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 นับแต่ประเทศไทยดำเนินการให้สัตยาบันในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 ดัชนีการรับรู้ทุจริต (Corruption Perception Index : CPI) ได้คะแนนที่มีแนวโน้มดีขึ้นไม่มากนักจากปี พ.ศ. 2538 ถึงปี พ.ศ. 2565

จากดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ซึ่งจัดทำโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International : TI) ที่มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ ณ กรุงเบอร์ลิน ประเทศเยอรมนี มีสถานะเป็นองค์กรภาคประชาสังคมระหว่างประเทศ มีวัตถุประสงค์ในการต่อสู้กับการทุจริตทุกรูปแบบด้วยการแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ และสร้างความตระหนักรู้ถึงผลเสียของการทุจริต ดำเนินการโดยคณะกรรมการบริหาร ซึ่งจะมาจากการเลือกโดยสมาชิกที่เป็นตัวแทนสาขาของแต่ละประเทศ และสมาชิกอิสระเพื่อเป็นคณะกรรมการ จำนวน 10-13 คน มีวาระในการดำรงตำแหน่ง 3 ปี และดำรงตำแหน่งได้ไม่เกิน 3 วาระ ดัชนีการรับรู้การทุจริต เป็นข้อมูลที่รวบรวมมาจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน เริ่มจัดทำตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 (ค.ศ. 1993) เป็นต้นมา โดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International : TI) ได้มีการประเมินดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538-2565 ทั้งนี้ ในปี พ.ศ. 2538-2554 เป็นระบบคะแนน 1-10 ส่วนปี พ.ศ. 2555 เป็นต้นมา เป็นระบบคะแนน 1-100 โดยได้ปรับค่าคะแนนในแผนภาพปี พ.ศ. 2538-2554 เป็นระบบคะแนน 1-100 เพื่อสะดวกในการทำความเข้าใจ ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 คะแนนการประเมินดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538-2565 ของประเทศไทย

จะเห็นได้ว่า ตลอดระยะเวลา 27 ปีที่ผ่านมา สถานการณ์การทุจริตของประเทศไทย เมื่อพิจารณาจากดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) มีแนวโน้มทรงตัวอยู่ในช่วงต่ำกว่า 40 คะแนน มาโดยตลอด โดยค่าคะแนนล่าสุดขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International : TI) ได้เผยแพร่ผลดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ประจำปี พ.ศ. 2565 เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2566 โดยในครั้งนี้มีประเทศที่ได้รับการประเมินทั้งหมด 180 ประเทศ ดำเนินการสำรวจโดยอาศัยการประเมินจาก 13 แหล่งการประเมิน ปรากฏว่า 2 ใน 3

ของประเทศที่ได้รับการประเมินมีระดับคะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 43 คะแนน ซึ่งประเทศที่ได้รับคะแนนสูงสุด 10 อันดับแรก คือ Denmark มีคะแนน (90 คะแนน) Finland (87 คะแนน) New Zealand (87 คะแนน) Norway (84 คะแนน) Singapore (83 คะแนน) Sweden (83 คะแนน) Switzerland (82 คะแนน) Netherlands (80 คะแนน) Germany (79 คะแนน) และ Ireland (77 คะแนน) สำหรับประเทศที่ได้รับคะแนนน้อยที่สุดคือ South Sudan (13 คะแนน) Syria (13 คะแนน) และ Somalia (12 คะแนน)

ประเทศไทยได้รับคะแนน 36 คะแนน อยู่ในอันดับที่ 101 จากประเทศที่ได้รับการประเมินทั้งหมด 180 ประเทศ และการจัดอันดับของประเทศอาเซียน อยู่ในอันดับที่ 4 รองจาก 1) Singapore 83 คะแนน 2) Malaysia 47 คะแนน และ 3) Vietnam 42 คะแนน ซึ่งถือว่าเป็นคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2564 ที่ได้รับคะแนน 35 คะแนน อยู่ในอันดับที่ 110

ภาพรวมคะแนนของประเทศไทยเพิ่มขึ้น โดยประเทศไทยอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีคะแนนเพิ่มขึ้น ซึ่งมีจำนวน 49 ประเทศ ขณะที่ประเทศที่มีคะแนนลดลงมีจำนวน 73 ประเทศ และมีประเทศที่คะแนนเท่าเดิม 58 ประเทศ สะท้อนว่าการประเมินดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทยในสายตานานาชาติ ในปี พ.ศ. 2565 ดีขึ้นกว่าปี พ.ศ. 2564 และเมื่อเทียบคะแนนรวมจากแต่ละแหล่งประเมินในปี พ.ศ. 2564 ประเทศไทยได้คะแนนเพิ่มขึ้นถึง 5 คะแนน

คะแนนของประเทศอาเซียนลดลงอย่างมากในหลายประเทศ ได้แก่ Indonesia (ลดลง 4 คะแนน) Myanmar (ลดลง 5 คะแนน) Malaysia (ลดลง 1 คะแนน) และ Singapore (ลดลง 2 คะแนน) ซึ่งสะท้อนถึงระดับความโปร่งใสที่ลดลงของกลุ่มประเทศเหล่านี้ ขณะเดียวกันประเทศที่เคยได้คะแนนระดับน้อยในช่วงปีที่ผ่านมา ในปี พ.ศ. 2565 กลับมีคะแนนเพิ่มสูงขึ้น ได้แก่ Thailand (เพิ่มขึ้น 1 คะแนน) Laos (เพิ่มขึ้น 1 คะแนน) Cambodia (เพิ่มขึ้น 1 คะแนน) และ Vietnam (เพิ่มขึ้น 3 คะแนน) โดยเฉพาะ Vietnam ถือเป็นประเทศที่น่าจับตา เพราะในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา คะแนนสูงขึ้นอย่างมาก (ปี พ.ศ. 2565 ได้ 42 คะแนน) ซึ่งถือว่าเป็นช่วงคะแนนที่ก้าวกระโดดเมื่อเทียบกับประเทศอาเซียนอื่น ๆ

สาเหตุสำคัญของคะแนน CPI ที่มีการเปลี่ยนแปลงในปี พ.ศ. 2565 คือ

1. มีคะแนนเพิ่มขึ้นในแหล่งการประเมิน 2 แหล่งที่เกี่ยวข้องกับประเด็นกลุ่มคำถามด้านการติดสินบน คือ IMD (เพิ่มขึ้น 4 คะแนน) และ WEF (เพิ่มขึ้น 3 คะแนน) ซึ่งพบว่าคะแนนของทั้งสองแหล่ง ที่เพิ่มสูงขึ้นอยู่ในระดับคะแนนที่ประเทศไทยเคยได้รับในช่วงก่อน โดย IMD มีคะแนนเทียบได้กับปี พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นคะแนนที่ประเทศไทยได้สูงเป็นอันดับ 3 ของแหล่งการประเมินนี้ สำหรับ WEF คะแนนในปีนี้เป็นคะแนนที่ประเทศไทยได้รับการประเมินดีที่สุดใน นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการประเมินในปี พ.ศ. 2555 ซึ่งอาจจะเป็นผลมาจากการพัฒนาระบบการบริหารงานภาครัฐผ่านอิเล็กทรอนิกส์ที่มีมากขึ้น เป็นรัฐบาลดิจิทัลที่ประชาชนสามารถติดต่อรับบริการภาครัฐได้อย่างสะดวก และมีการเปิดเผยข้อมูลของรัฐให้ประชาชนเข้าถึงได้มากขึ้น

2. มีคะแนนลดลงในแหล่งการประเมิน 2 แหล่ง คือ WJP (ลดลง 1 คะแนน) และ PERC (ลดลง 1 คะแนน) ซึ่งเป็นแหล่งการประเมินที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม กระบวนการนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร ทหาร ตำรวจ และเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการดำเนินการ

ต่อต้านการทุจริต ในช่วงที่ผ่านมาอาจมีประเด็นสำคัญอันเป็นที่น่าสนใจของสังคม ในเรื่องการใช้อำนาจ ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบเพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้อง ดังนั้น จึงควรมีการเร่งรัดกระบวนการ ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง และเปิดเผยความคืบหน้าการดำเนินการในประเด็นสำคัญ ให้สาธารณชนรับทราบอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะส่งผลต่อความเชื่อมั่นในกระบวนการ ยุติธรรม อันมีผลต่อคะแนนใน 2 แหล่งการประเมินนี้ในปีถัดไป

3. คะแนนของประเทศไทยเมื่อเปรียบเทียบกับค่ากลางของคะแนนจากประเทศทั้งหมด ที่ได้รับการประเมิน คะแนนของประเทศไทยมีคะแนนมากกว่าค่ากลางของคะแนนจากประเทศทั้งหมด ที่ได้รับการประเมิน จำนวน 2 แหล่งการประเมิน คือ BF (TI) และ WEF คะแนนของประเทศไทย ที่มีค่าคะแนนเท่ากับค่ากลางของคะแนนจากประเทศทั้งหมดที่ถูกประเมิน มีจำนวน 2 แหล่ง คือ EIU และ GI และคะแนนของประเทศไทยที่มีค่าน้อยกว่าค่ากลางของคะแนนจากประเทศทั้งหมดที่ถูกประเมิน มีจำนวน 5 แหล่ง คือ IMD PERC PRS V-DEM และ WJP

ตารางที่ 1 คะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) จาก 9 แหล่งข้อมูล ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559-2565

แหล่งข้อมูล / ปี พ.ศ. (ค.ศ.)	2559 (2016)	2560 (2017)	2561 (2018)	2562 (2019)	2563 (2020)	2564 (2021)	2565 (2022)
IMD	44	43	41	45	41	39	43
WJP	37	40	40	38	38	35	34
BF-TI	40	37	37	37	37	37	37
PERC	38	41	37	38	38	36	35
WEF	37	42	42	43	43	42	45
PRS	32	32	32	32	32	32	32
EIU	37	37	37	37	37	37	37
GI	22	35	35	35	35	35	35
V-DEM	24	23	21	20	20	26	26

องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International : TI) ได้มีข้อเสนอแนะสำคัญ สำหรับการประเมินทั่วโลก จำนวน 4 ประเด็น คือ

1. ส่งเสริมการตรวจสอบการถ่วงดุล และสนับสนุนการแบ่งอำนาจ หน่วยงานต่อต้าน การทุจริต และหน่วยงานตรวจสอบ ต้องมีทรัพยากรที่พอเพียงและเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ รัฐบาล ควรมีมาตรการควบคุมหน่วยงานที่เข้มงวดขึ้นเพื่อจัดการความเสี่ยงการทุจริต ด้านการป้องกันการทุจริต และการรักษาความมั่นคงของประเทศ

2. ประชาชนทุกคนต้องสามารถเข้าถึงข้อมูลที่สำคัญได้อย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ หมายรวมถึง ข้อมูลการใช้จ่ายงบประมาณและทรัพยากรภาครัฐ โดยต้องมีแนวปฏิบัติที่เข้มงวดและชัดเจนในการเปิดเผย ข้อมูลที่มีความละเอียดอ่อน ซึ่งรวมถึงข้อมูลของหน่วยงานด้านการแก้ไขปัญหาการทุจริตด้วย

3. ควบคุมผู้มีอิทธิพล ผู้มีอำนาจ โดยควบคุมการเอื้อประโยชน์ให้พวกพ้อง และส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ นโยบายและทรัพยากรสาธารณะควรถูกกำหนดขึ้นด้วยความยุติธรรม และผ่านกระบวนการให้ความเห็นชอบจากสาธารณะ ออกมาตรการสำคัญ ๆ เช่น การจัดตั้งระบบเพื่อป้องกันการวิ่งเต้น การฮั้วประมูล การเอื้อประโยชน์ต่อพวกพ้อง ประชาชนสามารถตรวจสอบการเอื้อประโยชน์ให้พวกพ้องได้และบังคับใช้กฎหมายด้านการขัดกันของผลประโยชน์ที่เข้มงวด

4. การปราบปรามการทุจริตข้ามชาติ ประเทศที่มีคะแนนสูงสุดจำเป็นต้องมีการควบคุมความลับขององค์กร การติดสินบนต่างชาติ และการกระทำผิดที่มีผู้สนับสนุนจากวิชาชีพเฉพาะ เช่น นายธนาคาร นักกฎหมาย เป็นต้น อย่างไรก็ตามก็จำเป็นต้องมีการทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการตรวจสอบ ติดตาม ยึดทรัพย์และส่งทรัพย์สินที่ผิดกฎหมายคืนให้กับผู้เสียหายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากข้อมูลสะท้อนว่าสังคมไทยยังติดหล่มในประเด็นการขาดการรับรู้การทุจริต และตามหลังประเทศอื่น ๆ อยู่มาก เนื่องจากดัชนีดังกล่าวเปรียบเทียบกับประเทศทั้งสิ้น 180 ประเทศทั่วโลก แต่อันดับของประเทศไทยอยู่ระหว่างอันดับที่ 96-110 ซึ่งเป็นอันดับกลาง โดยการวัดค่าคะแนนนั้นหมายความว่า หากได้คะแนนน้อยก็หมายถึงมีการทุจริตที่สูง แต่หากได้คะแนนมากก็เท่ากับว่ายิ่งมีความโปร่งใส ซึ่งเมื่อพิจารณาคะแนนจากหนึ่งร้อยคะแนนเต็มย้อนหลังทั้ง 5 ปี แล้ว พบว่าประเทศไทยมีคะแนนที่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของคะแนนเต็มทุกปี

2.2 แนวทางการป้องกันการทุจริตของกระทรวงสาธารณสุข

กระทรวงสาธารณสุข กำหนดทิศทางการพัฒนากระทรวงสาธารณสุขตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (ด้านสาธารณสุข) ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข จัดทำแผนปฏิบัติการด้านการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) และจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม กระทรวงสาธารณสุข ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) กระทรวงสาธารณสุข ได้ประกาศจุดยืนอย่างชัดเจนในการไม่ยอมรับการทุจริตทุกรูปแบบ สร้างวัฒนธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต ให้เกิดขึ้นในกระทรวงสาธารณสุขอย่างจริงจัง กระทรวงสาธารณสุขกำหนด มาตรการ Three Pronged measures (มาตรการหอก 3 แฉก : LPL) มาใช้ในการป้องกันการทุจริต ประกอบด้วย

1. การบังคับใช้กฎหมาย (Law enforcement) โดยการบังคับใช้กฎหมาย กฎ ระเบียบ กำหนดมาตรการลงโทษผู้กระทำผิดอย่างเด็ดขาด รวดเร็ว และเป็นธรรม

2. การป้องกันการทุจริต (Prevention) โดยการปรับปรุงกฎ ระเบียบและปิดช่องโหว่ สร้างและยกระดับคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ให้มีประสิทธิภาพและเข้มแข็ง และสร้างกลไกเครือข่ายการบริหารงานที่โปร่งใส ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ในการเฝ้าระวัง แจ้งเบาะแส และสร้างความเข้มแข็งของกลไกการตรวจสอบและร่วมกันต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ

3. ความรอบรู้สู่โลก (Literacy) โดยการให้องค์ความรู้ที่เท่าทันต่อการทุจริต มีความรอบรู้ต่อสถานการณ์การทุจริตที่เปลี่ยนแปลงไป ปลุกและปลุกจิตสำนึก ปรับฐานความคิดที่ตัวบุคคลให้สามารถแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวออกจากผลประโยชน์ส่วนรวมออกจากกันได้โดยอัตโนมัติ

และขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายตามคำขวัญ (Motto) ที่ว่า “กระทรวงสาธารณสุขใสสะอาด ร่วมต้านทุจริต” (Together Against Corruption : TAC)

โดยที่การป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ของกระทรวงสาธารณสุข ยังมุ่งเน้นประเด็นการป้องกันการทุจริต ผ่านกระบวนการ 6 กระบวนการสำคัญ ที่เชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) ดังนี้

1. กระบวนการปลูกฝังวิธีคิด ปลุกจิตสำนึก ให้มีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต

การดำเนินการปลูกฝังวิธีคิด ปลุกจิตสำนึก ให้มีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต ต้องวางน้ำหนักไปที่การแก้ไขปัญหาความคิด พฤติกรรมการปฏิบัติของข้าราชการที่ไม่สอดคล้องกับแนวความคิดของการเป็น “บุคคลสาธารณะ” หรือ “ข้าราชการสมัยใหม่” แก้ไขปัญหาโดยใช้วิธีคิดแบบระบบเลขฐานสอง (Digital Thinking) หรือ Binary Thinking ภายใต้แนวคิด “จิตพอเพียงต้านทุจริต”

ใช้โมเดล “STRONG” ขับเคลื่อนการปรับฐานความคิดของบุคลากรในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เกี่ยวกับเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนให้สามารถแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวม ส่งเสริมให้มีระบบกล่อมเกลாதองศาในการต่อต้านการทุจริต ฝัง Chip วิธีคิดแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวมให้เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติด้วยโมเดล STRONG ประกอบด้วย

- S (Sufficiency) ความพอเพียง
- T (Transparency) ความโปร่งใส
- R (Realise) ความตื่นรู้
- O (Onward) มุ่งไปข้างหน้า
- N (Knowledge) ความรู้
- G (Generosity) ความเอื้ออาทร

ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ข้อสำคัญการมีเหตุผล ความสมดุล การมีภูมิคุ้มกัน STRONG เกิดจากการผูกพันกันทุกเส้น จึงเป็นเหตุผลในการทำโมเดลความหมายของ STRONG ในแต่ละความหมาย

S-Sufficient หลักความพอเพียง ในความหมายของการต้านทุจริต โดยบุคคลสามารถคิดแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวหรือผลประโยชน์ส่วนรวมอย่างเป็นอัตโนมัติ

T-Transparent ความโปร่งใส คือ การสร้างวัฒนธรรมของการเปิดเผยข้อมูล

R-Realise ตื่นรู้ คือ การตื่นรู้และพร้อมที่จะลงมือทำ ตื่นรู้ในปัญหาการทุจริต เผื่อระวัง ซึ่งจะสอดคล้องกับ **O-Onward**

O-Onward มุ่งไปข้างหน้า คือ การให้ผู้อื่นเปลี่ยนแปลงตามเราไปในทิศทางที่ถูกต้อง คือ การต่อสู้ในจิตใจกับการไม่ทุจริต พัฒนาการของเราบริหารจัดการให้ดีขึ้น

N-Knowledge ความรู้ คือ การพัฒนาให้เกิดสิ่งใหม่ เพราะอนาคตอาจเกิดการเปลี่ยนแปลง ในทางของทุจริตมากขึ้น เช่น การจ่ายเงินสินบนอาจจะเป็นในรูปแบบดิจิทัล และไม่สามารถตรวจสอบ ความรู้เปลี่ยนแปลงเสมอในทุกเรื่อง

G-Generosity ความเอื้ออาทร คือ ความเอื้ออาทรตามจริยธรรมและจิตพอเพียง แต่สาเหตุ ของการเกิดการทุจริตมาจากระบบอุปถัมภ์ การช่วยเหลือครอบครัวและเครือญาติ **สำหรับความเอื้ออาทร ในนิยามนั้น มิได้ต้องการหวังผลตอบแทน**

ภายใต้สัญลักษณ์ **STRONG** คือ

1. **มือกำแน่นแนบไว้ที่หน้าอกข้างซ้าย** แสดงถึงความเข้มแข็งของใจในการต่อสู้กับการทุจริต ความอยู่ดีธรรม มุ่งมั่นสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต
2. **มือขวาที่กำแน่น** แสดงถึงการยึดมั่นค่านิยม **ความพอเพียง (S : sufficient)** ไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนรวมมาเป็นของตน **โปร่งใส (T : transparent)** พร้อมให้ตรวจสอบได้
3. **กำมือแนบอกข้างซ้ายตรงหัวใจ** แสดงถึงการมีใจตื่นรู้ (**R : realise**) ต่อปัญหา การทุจริต มุ่งมั่นไปสู่อนาคตข้างหน้า (**O : onward**) ในการแก้ไขปัญหาเพื่อความเจริญอย่างยั่งยืน ของชาติ แสวงหาพัฒนาความรู้ (**N : knowledge**) ให้เท่าทันต่อสถานการณ์ และ **มีความเอื้ออาทร (G : generosity)** ต่อกันบนพื้นฐานของจริยธรรมและกฎหมาย สอดคล้องกับโมเดลประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (Thailand 4.0) การพัฒนาที่สมดุลใน 4 มิติ (Thailand 4.0) คือ การยกระดับศักยภาพและคุณค่าของมนุษย์ (Human Wisdom) ด้วยการพัฒนาคนไทยให้เป็น **“มนุษย์ที่สมบูรณ์”** ผ่านการปรับเปลี่ยนระบบนิเวศคุณธรรม ระบบนิเวศจริยธรรม การเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างแรงบันดาลใจ บ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์ ปลูกฝังจิตสาธารณะ ยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง มีความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ เน้นการสร้างคุณธรรมร่วม และค่านิยมที่ดี คือ สังคมมีความหวัง (Hope) สังคมที่เปี่ยมสุข (Happiness) และสังคมที่มีความสมานฉันท์ (Harmony)

แนวคิด “จิตพอเพียงต้านทุจริต” ใช้โมเดล “STRONG” ขับเคลื่อนในการปรับฐานความคิด ของบุคลากรในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขเกี่ยวกับเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน ให้สามารถแยกแยะ ผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวม ส่งเสริมให้มีระบบกล่อมเกลாத่างสังคมในการต่อต้าน การทุจริต ฝัง Chip วิถีคิดแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวมให้เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ ด้วยโมเดล **STRONG** นั้น ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข ได้จัดการอบรมหลักสูตร **STRONGEST COACH** เพื่อสร้างวิทยากรในการทำหน้าที่ส่งต่อความคิดและความรู้ในหลักสูตร

ด้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education) กระทรวงสาธารณสุข STRONG : จิตพอเพียงด้านทุจริต เมื่อปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตร STRONGEST COACH ยังได้ร่วมลงนามในพันธสัญญาของบุคลากรในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข STRONGEST COACH กระทรวงสาธารณสุข ใสสะอาด ร่วมด้านทุจริต เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2562 โดยที่ผู้เป็น STRONGEST COACH ได้มีพันธสัญญาร่วมกัน คือ “สาธารณสุข ซื่อสัตย์ โปร่งใส ตื่นรู้ สู้ทุจริต จิตพอเพียง”

2. กระบวนการป้องกันการทุจริตให้มีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ

2.1 การบริหารงานที่โปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาลตามเกณฑ์การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA)

การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment) หรือเรียกย่อว่าการประเมิน ITA ถือเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐเครื่องมือหนึ่ง โดยเป็นเครื่องมือในเชิงบวกที่มุ่งพัฒนาระบบราชการไทยในเชิงสร้างสรรค์มากกว่ามุ่งจับผิด เปรียบเสมือนเครื่องมือตรวจสุขภาพองค์กรประจำปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐทั่วประเทศได้รับทราบถึงสถานะและปัญหาการดำเนินงานด้านคุณธรรมและความโปร่งใสขององค์กร ผลการประเมินที่ได้จะช่วยให้หน่วยงานภาครัฐสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานการให้บริการ สามารถอำนวยความสะดวกและตอบสนองต่อประชาชนได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งถือเป็นการยกระดับมาตรฐานการดำเนินงานภาครัฐ ดังนั้น การประเมิน ITA จึงไม่ได้เป็นเพียงการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสเพียงเท่านั้น แต่ยังเป็นการประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและการให้บริการประชาชน เพื่อให้ทราบถึงช่องว่างของความไม่เป็นธรรมและความด้อยประสิทธิภาพสำหรับนำไป จัดทำแนวทางมาตรการต่าง ๆ ในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในระบบราชการไทยต่อไป

การประเมิน ITA เป็นเครื่องมือที่หน่วยงานภาครัฐได้ทำการสำรวจและประเมินตนเอง เพื่อให้ได้รับทราบข้อมูลอันส่งผลให้เกิดความตระหนักและปรับปรุงการบริหารงาน และกำกับดูแลการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและให้ความสำคัญกับด้านคุณธรรมและความโปร่งใสขององค์กรตนเองมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การประเมิน ITA ยังส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของหน่วยงานภาครัฐในทางปฏิบัติอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งความตื่นตัวและหันมาให้ความสนใจต่อการพัฒนาแพลตฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ของตนเองให้ทันสมัยและน่าสนใจมากขึ้น ที่สำคัญคือ ส่งผลให้หน่วยงานมีการจัดการข้อมูลข่าวสารอย่างเป็นระบบในการเตรียมความพร้อมการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะให้ได้รับทราบและส่งเสริมให้เกิดการตรวจสอบอีกด้วย นอกจากนี้ ในด้านของประชาชนแล้ว การประเมิน ITA ยังถือเป็นเครื่องมือที่ทุกคนจะได้มีส่วนร่วมในการสะท้อนความคิดเห็นเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการบริหารงานภาครัฐ ทั้งนี้ ก็เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการที่ดีจากภาครัฐ ยังส่งผลให้ประชาชนและสาธารณชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐได้มากขึ้นด้วย

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 กระทรวงสาธารณสุข กำหนดให้การประเมิน ITA เป็นตัวชี้วัดตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ตัวชี้วัดร้อยละของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขผ่านเกณฑ์การประเมิน ITA (ร้อยละ 94) ซึ่งศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข เป็นเจ้าภาพและผู้รับผิดชอบหลัก และหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่เข้าร่วมการประเมินมีจำนวนทั้งสิ้น 17 หน่วยงาน ประกอบด้วย

1. ส่วนราชการระดับกรม

- 1.1 สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
- 1.2 กรมการแพทย์
- 1.3 กรมควบคุมโรค
- 1.4 กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
- 1.5 กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
- 1.6 กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
- 1.7 กรมสุขภาพจิต
- 1.8 กรมอนามัย
- 1.9 สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
- 1.10 สถาบันพระบรมราชชนก

2. หน่วยงานของรัฐในกำกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

- 2.1 สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข
- 2.2 สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
- 2.3 สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ
- 2.3 สถาบันวัคซีนแห่งชาติ

3. องค์กรมหาชน

- 3.1 โรงพยาบาลบ้านแพ้ว (องค์กรมหาชน)
- 3.2 สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์กรมหาชน)

4. รัฐวิสาหกิจ

- องค์กรเภสัชกรรม

หน่วยงานทั้ง 17 หน่วยงาน ดำเนินการประเมินตามระเบียบวิธีการประเมิน ITA ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ที่สำนักงาน ป.ป.ช. กำหนด ตามหลักการวิจัยประเมินผล (Evaluation Research) และหลักการทางสถิติที่มีการจัดเก็บข้อมูลประกอบการประเมินอย่างรอบด้านและหลากหลายมิติ เพื่อให้ผลการประเมินสามารถสะท้อนสุขภาวะขององค์กรในด้านคุณธรรมและความโปร่งใสได้อย่างแท้จริง

2.2 มาตรการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

เพื่อส่งเสริมความโปร่งใสและป้องกันการทุจริต ป้องกันการรับสินบน ป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม และลดการใช้ดุลพินิจ ดังรายละเอียด

2.2.1 การเผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณะ และการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2560 ที่มีมติให้หน่วยงานภาครัฐถือปฏิบัติและดำเนินการอย่างเคร่งครัด ตามประกาศคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ เรื่อง กำหนดข้อมูลข่าวสารตามเกณฑ์มาตรฐาน ความโปร่งใสและตัวชี้วัดความโปร่งใสของหน่วยงานของรัฐเป็นข้อมูลข่าวสารที่ต้องจัดไว้ให้ประชาชน ตรวจสอบได้ ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (8) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

2.2.2 การประกาศเจตนารมณ์หรือคำมั่นของผู้บริหารสูงสุดคนปัจจุบันว่าจะปฏิบัติหน้าที่ และบริหารหน่วยงานอย่างซื่อสัตย์สุจริตโปร่งใสและเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล มีการสื่อสารที่ทรงพลัง ที่แสดงออกถึงความโปร่งใสในการบริหารราชการอย่างมีธรรมาภิบาล และให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สามารถตรวจสอบได้

2.2.3 การกำกับติดตามการดำเนินงานตามเจตนารมณ์หรือคำมั่นของผู้บริหาร ในการต่อต้านการทุจริต

2.2.4 การประเมินความเสี่ยงการทุจริตของการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ และการดำเนินกิจกรรมที่แสดงถึงการจัดการความเสี่ยงการทุจริต

2.2.5 การรายงานการให้หรือรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของหน่วยงาน ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

2.2.6 การใช้ทรัพย์สินของราชการและการขอยืมทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่รัฐ

2.2.7 การส่งเสริมความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้างหรือการจัดหาพัสดุ การตรวจสอบ ความเกี่ยวข้องและความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ว่ามีความสัมพันธ์สนิทสนมกับผู้มาเสนองานหรือไม่

2.2.8 การให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในภารกิจของหน่วยงาน กำหนดช่องทาง การรับฟังความคิดเห็น และเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วม

2.2.9 แนวทางปฏิบัติในการรับส่วนแถมพิเศษ ส่วนชดเชย ส่วนสนับสนุน หรือส่วนอื่นใด เพิ่มเติมจากที่หน่วยงานของรัฐกำหนดไว้ในขอบเขตของงาน หรือรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุ ของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

2.2.10 การจัดสวัสดิการภายในของส่วนราชการ

2.2.11 นโยบาย No Gift Policy พัฒนาระบบราชการไทยให้โปร่งใส ไร้ผลประโยชน์ โดยหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานประกาศตนเป็นหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนไม่รับของขวัญ และของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่

2.2.12 การให้ หรือรับของขวัญหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ เช่น การงดการให้และรับของขวัญในโอกาสต่าง ๆ โดยให้ใช้บัตรอวยพร หรืออวยพรในสื่อสังคมออนไลน์ หรือผ่านโปรแกรมประยุกต์ (Application) LINE ทดแทน

2.2.13 การจัดให้มีการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ

2.2.14 พัฒนาระบบการตรวจสอบภายในให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และถือว่าเป็นภารกิจที่สำคัญซึ่งหัวหน้าส่วนราชการต้องกำกับดูแลด้วยตนเอง

2.2.15 เสริมสร้างหน่วยตรวจสอบภายในให้เป็นกลไกอิสระ และมีความเป็นมืออาชีพในการเฝ้าระวังการทุจริตในหน่วยงาน

2.2.16 เสริมสร้างความเข้มแข็งของกระบวนการตรวจสอบภายใน และการควบคุมภายในของหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพ และนำผลการตรวจสอบภายในและการประเมินการควบคุมภายในของหน่วยงานตรวจสอบมาปฏิบัติอย่างจริงจัง

2.2.17 พัฒนาระบบการบริหารงานบุคคล โดยยึดหลักคุณธรรมในการบริหารงานบุคคล

2.3 มาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศในการทำงานของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมสุจริตในองค์กร และการเคารพสิทธิมนุษยชนที่เป็นจริยธรรมสากล หน่วยงานต้องมีนโยบายที่เคารพสิทธิมนุษยชนและจริยธรรมที่เป็นสากล และมีแนวปฏิบัติที่เคารพสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีของผู้ปฏิบัติงาน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหลายฉบับ รวมถึงฉบับปัจจุบันปีพุทธศักราช 2560 ได้กำหนดหลักการเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของประชาชนชาวไทยไม่ว่าเหล่ากำเนิด เพศ หรือศาสนาโดยย่อมได้รับความคุ้มครองโดยเสมอกัน นอกจากนี้ การที่ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women : CEDAW) ส่งผลให้ประเทศไทยมีข้อผูกพันในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของสตรี คุ้มครองและพิทักษ์สิทธิสตรี เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมและความเป็นธรรมทางสังคมบนพื้นฐานในเรื่องเพศ โดยมุ่งให้เกิดความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันของหญิงและชาย ห้ามไม่ให้กระทำการเลือกปฏิบัติโดยเงื่อนไขต่าง ๆ รวมถึงเงื่อนไขในเรื่องเพศ และยังให้มีการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย ส่งผลให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต้องนำไปกำหนดเป็นนโยบายและทิศทางการดำเนินงาน เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2563 เห็นชอบมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศในการทำงาน ตามที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เสนอ พระราชบัญญัติส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 เป็นสิ่งที่แสดงถึงความมุ่งมั่นของประเทศไทยในการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ โดยกำหนดการห้ามการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ อันหมายถึงการกระทำ หรือไม่กระทำการใด อันเป็นการแบ่งแยกกีดกันหรือจำกัดสิทธิประโยชน์ใด ๆ ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม โดยปราศจากความชอบธรรม เพราะเหตุที่บุคคลนั้นเป็นเพศชายหรือเพศหญิง หรือมีการแสดงออกที่แตกต่างจากเพศโดยกำเนิด

ปัจจุบันประเทศไทยมีการประกาศใช้กฎหมายที่มุ่งส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ และกำหนดโทษสำหรับผู้กระทำการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ ได้แก่

1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพ ของปวงชนชาวไทย มาตรา 27 ได้วางหลักการเกี่ยวกับความเสมอภาคของเพศชายและหญิง โดยกำหนด ให้เพศชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน และห้ามมิให้นำความแตกต่างของบุคคลในเรื่องเพศมาเป็นเหตุ ในการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

2) พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 มาตรา 8 ได้แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 16 โดยห้ามมิให้นายจ้าง หัวหน้างาน ผู้ควบคุมงาน หรือผู้ตรวจงาน กระทำการล่วงเกิน คุกคาม หรือก่อความเดือดร้อนรำคาญทางเพศต่อลูกจ้าง ทั้งนี้ มาตรา 147 ของพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ได้กำหนดโทษของผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรา 16 ต้องระวางโทษปรับ ไม่เกินสองหมื่นบาท

3) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2558 มาตรา 8 ได้แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 397 โดยกำหนดโทษของบุคคลที่กระทำการใด ๆ ต่อผู้อื่น อันเป็นการรังแก ข่มเหง คุกคาม หรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 บาท และหากเป็นการกระทำในที่สาธารณะหรือต่อหน้าธารกำนัล หรือเป็นการกระทำอันมีลักษณะส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่หากเป็นการกระทำโดยอาศัยเหตุที่ผู้กระทำ มีอำนาจเหนือผู้ถูกระทำ อันเนื่องจากความสัมพันธ์ในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา นายจ้าง หรือผู้มีอำนาจเหนือประการอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน และปรับไม่เกิน 10,000 บาท

4) พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 ซึ่งเป็นพระราชบัญญัติ ที่ตราขึ้นเพื่อกำหนดมาตรการคุ้มครองผู้ถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ และป้องกัน มิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ

5) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มาตรา 83 (8) กำหนดให้ ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่กระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศตามที่กำหนด ในกฎ ก.พ. โดยมาตรา 84 กำหนดให้ข้าราชการพลเรือนสามัญที่ฝ่าฝืนข้อห้ามตามมาตรา 83 เป็นผู้กระทำผิดวินัย ซึ่งต่อมา ก.พ. ได้ออก กฎ ก.พ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ พ.ศ. 2553 เพื่อกำหนดรูปแบบการกระทำที่จะถือว่าเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศตามมาตรา 83 (8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551

6) ประกาศคณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ เรื่อง มาตรฐานขั้นต่ำ ของสภาพการจ้างในรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2549 ข้อ 10 ห้ามมิให้นายจ้าง ผู้ซึ่งเป็นหัวหน้างาน ผู้ควบคุมงาน หรือผู้ตรวจงาน กระทำการล่วงเกิน คุกคาม หรือก่อความเดือดร้อนรำคาญทางเพศต่อลูกจ้าง

7) มาตรการทางการบริหารเพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินการทางวินัยและจริยธรรม ของสำนักงาน ก.พ. ที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2564 ให้องค์กรกลาง บริหารงานบุคคลประเภทต่าง ๆ นำมาตรการทางการบริหารที่เกี่ยวข้องกับวินัยและจริยธรรมอย่างร้ายแรง

ของแต่ละองค์กรกลางบริหารงานบุคคล เช่น การสั่งพักราชการหรือการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน การสั่งให้ประจำส่วนราชการ การสั่งสำรองราชการ หรือการสั่งการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ที่มีอยู่มาใช้ในการดำเนินการทางวินัยกับข้าราชการที่ถูกกล่าวหาว่ามีพฤติกรรมชู้สาว หรือล่วงละเมิดทางเพศ หรือคุกคามทางเพศ รวมถึงการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการกระทำการล่วงละเมิดทางเพศหรือคุกคามทางเพศ ตามหนังสือกระทรวงสาธารณสุข ที่ สธ 0218.04/ว 197 ลงวันที่ 2 เมษายน 2564

8) แนวทางการใช้มาตรการทางการบริหารแก่ข้าราชการที่มีพฤติกรรมเข้าข่ายกระทำผิดวินัยร้ายแรง ที่สำนักงาน ก.พ. แจ้งเวียนให้ส่วนราชการทราบและถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2564 ตามหนังสือกระทรวงสาธารณสุข ที่ สธ 0218.04/ว 137 ลงวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2566

3. กระบวนการสนับสนุนแนวร่วมปฏิบัติกับภาคเอกชนในการต่อต้านการทุจริต

โดยการสร้างและพัฒนากลไกกระบวนการป้องกันการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐ เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2560 เรื่อง มาตรการป้องกันการทุจริตในกระบวนการเบิกจ่ายยาตามสิทธิสวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินการตามข้อเสนอของสำนักงาน ป.ป.ช. ข้อ 1.3.1 “ห้ามไม่ให้หน่วยงานที่ทำการจัดซื้อทำการหารายได้ในลักษณะผลประโยชน์ต่างตอบแทนทุกประเภทจากบริษัทฯเข้ากองทุนสวัสดิการสถานพยาบาล” และข้อ 1.4 “ให้เพิ่มความเข้มงวดของระบบตรวจสอบภายในทั้งในระดับสถานพยาบาล และระดับหน่วยงานต้นสังกัดของสถานพยาบาล” ดังรายละเอียด

3.1 ผลักดันให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การส่งเสริมการใช้ยาอย่างสมเหตุผล (Rational Drug Use หรือ RDU) ในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

3.2 ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2560 เรื่อง มาตรการป้องกันการทุจริตในกระบวนการเบิกจ่ายยาตามสิทธิสวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการ ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอ

3.2.1 ห้ามไม่ให้หน่วยงานที่ทำการจัดซื้อทำการหารายได้ในลักษณะผลประโยชน์ต่างตอบแทนทุกประเภทจากบริษัทฯเข้ากองทุนสวัสดิการสถานพยาบาล

3.2.2 ให้หน่วยงานที่ทำการจัดซื้อต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านต้นทุน (cost) มาตรฐาน (standard) ระยะเวลาในการส่งมอบ (time) การให้บริการ (service) และราคา (price) ประกอบการตัดสินใจ

3.2.3 ให้หน่วยงานที่ทำการจัดซื้อกำหนดคุณสมบัติของบริษัทคู่ค้าในร่างขอบเขตของงานหรือรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุ (Term of Reference : TOR) ให้บริษัทคู่ค้าต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ตามมาตรา 174 มาตรา 175 และมาตรา 176 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และนิติบุคคลมีระบบอบรมเกณฑ์จริยธรรมฯ แก่พนักงาน โดยให้เป็นคะแนนบวกในคะแนนในหลักเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพต่อราคา (price performance)

3.2.4 ให้หน่วยงานที่ทำการจัดซื้อใช้กลไกต่อรองราคาตามที่คณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติกำหนด

3.3 บังคับใช้เกณฑ์จริยธรรมการจัดซื้อจัดหายาและเวชภัณฑ์ที่มีไช่ยา ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง เกณฑ์จริยธรรมการจัดซื้อจัดหาและการส่งเสริมการขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีไช่ยาของกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2564 ที่ประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 138 ตอนพิเศษ 104 ง ลงวันที่ 15 พฤษภาคม 2564 อย่างเคร่งครัด กำหนดให้เกณฑ์จริยธรรมเป็นกลยุทธ์เสริมสร้างธรรมาภิบาลระบบจัดซื้อและควบคุมค่าใช้จ่ายด้านยาของสถานพยาบาลทุกแห่งในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

3.4 ประชาสัมพันธ์และปลูกฝังให้บุคลากรและภาคประชาชนมีความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการเสนอขายยาอย่างเหมาะสม

3.5 ประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันในการปฏิบัติตนตามเกณฑ์จริยธรรมการจัดซื้อจัดหายาและเวชภัณฑ์ที่มีไช่ยา ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง เกณฑ์จริยธรรมการจัดซื้อจัดหาและการส่งเสริมการขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีไช่ยาของกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2564

3.6 สร้างเครือข่ายที่ประกอบไปด้วยบุคลากรในสถานบริการและประชาชน ทำการเฝ้าระวังและตรวจสอบการส่งเสริมการขายยา และการใช้ยาอย่างไม่เหมาะสม รวมถึงมีช่องทางในการร้องเรียนและแจ้งข้อมูลการกระทำผิดให้แก่หน่วยงานที่มีความรับผิดชอบโดยตรง

4. กระบวนการปราบปรามการทุจริต

โดยการสร้างและพัฒนากลไกและกระบวนการปราบปรามการทุจริตให้มีความรวดเร็วเด็ดขาด และเป็นธรรม กลไกและกระบวนการปราบปรามการทุจริตมีประสิทธิภาพและเท่าทันต่อพลวัตของการทุจริต การสืบสวนข้อร้องเรียนข้อกล่าวหาให้ดำเนินการโดยองค์คณะสหวิชาการในกระบวนการปราบปรามการทุจริต พัฒนาสมรรถนะและองค์ความรู้ให้แก่องค์คณะสหวิชาการในกระบวนการปราบปรามการทุจริต พัฒนากฎหมายปรับปรุงกฎ ระเบียบให้เท่าทันต่อพลวัตของการทุจริตเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษทางวินัยด้วยความรวดเร็ว โปร่งใส เป็นธรรม ถูกต้องตามหลักกฎหมาย เท่าทันต่อสถานการณ์การทุจริต และพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภายใน ภายนอกกระทรวงสาธารณสุข องค์กรต่อต้านการทุจริต เพื่อสนับสนุนองค์ความรู้และข้อมูลในการปราบปรามการทุจริต เป็นไปตามมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในระบอบราชการของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2561

4.1 มาตรการจัดการเรื่องร้องเรียนการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2561

4.1.1 กำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับรายละเอียดการจัดการเรื่องร้องเรียนการทุจริตและประพฤติมิชอบ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2561

4.1.2 กำหนดช่องทางแจ้งเรื่องร้องเรียนการทุจริตและประพฤติมิชอบ

4.1.3 จัดทำข้อมูลเชิงสถิติเรื่องร้องเรียนการทุจริตและประพฤติมิชอบ

4.1.4 ประชาสัมพันธ์ช่องทางแจ้งเรื่องร้องเรียนการทุจริตและประพฤติมิชอบ

4.2 พัฒนาสมรรถนะและองค์ความรู้ให้แก่องค์กรคณะสหวิชาการในกระบวนการปราบปรามการทุจริต ดังนั้น การสืบสวนข้อร้องเรียนข้อกล่าวหาให้ดำเนินการโดยองค์กรคณะสหวิชาการในกระบวนการปราบปรามการทุจริต

แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ตามแนวทางภายใต้แผนงานบูรณาการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ไปพลางก่อน

ประกอบด้วย 2 แนวทาง คือ

- แนวทางที่ 1 ปลุกฝังวิถีคิด ปลุกจิตสำนึก ให้มีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต
- แนวทางที่ 2 ป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ที่เชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566-2580) จำนวน 3 แผนย่อย ดังนี้

- แผนย่อยที่ 1 ปลุกฝังวิถีคิด ปลุกจิตสำนึก ให้มีพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต
- แผนย่อยที่ 2 การป้องกันการทุจริต
- แผนย่อยที่ 3 เสริมสร้างประสิทธิภาพในการปราบปรามการทุจริต

รายละเอียดดังนี้

แนวทางที่ 1 ปลุกฝังวิถีคิด ปลุกจิตสำนึก ให้มีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต

แนวทางนี้มุ่งเน้นการสร้างจิตสำนึกการเป็นพลเมืองที่ดี น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้มีความสำคัญกับการพัฒนาคน ปรับพฤติกรรม “คน” ทุกกลุ่มในสังคมให้มีจิตสำนึกและพฤติกรรมยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต ผ่านหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา เน้นการสร้างวัฒนธรรมและพฤติกรรมสุจริต รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการต่อต้านการทุจริตในทุกรูปแบบ สามารถแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม การไม่ให้เป็นรับสินบน มีความละเอียดต่อการกระทำผิด

และไม่เพิกเฉย หรืออดทนต่อการทุจริต และการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ

แนวทางที่ 2 ป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

มุ่งเน้นขับเคลื่อนมาตรการป้องกันการทุจริต และให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาเพื่อลดจำนวนคดีการทุจริต มีการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต เพื่อลดและปิดโอกาสการทุจริต ผลักดันมาตรการป้องกันการทุจริตสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และมีการกำหนดแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยที่หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เกี่ยวข้องคือ

มาตรการป้องกันการทุจริตในกระบวนการเบิกจ่ายยาตามสิทธิสวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการ คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2560 หน่วยงานหลักที่ได้รับมอบหมาย ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข ดำเนินการขับเคลื่อนให้สถานพยาบาลของรัฐทุกสังกัด รวมถึงสถานพยาบาลเอกชนให้นำหลักเกณฑ์การใช้จ่ายอย่างสมเหตุผล (RDU) ที่เป็นมาตรฐานกลางไปใช้บังคับอย่างเป็นรูปธรรม กำหนดหลักเกณฑ์การจัดซื้อยา เพิ่มความเข้มงวดของระบบตรวจสอบภายในของสถานพยาบาล

ตัวชี้วัดที่กำหนดตามแนวทางที่ 1 และแนวทางที่ 2

ตัวชี้วัด	หน่วยงานเป้าหมาย
ร้อยละของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขผ่านเกณฑ์การประเมิน ITA (ร้อยละ 94)	หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 17 หน่วยงาน

4.1 การติดตามและประเมินผลตามแผนปฏิบัติการฯ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

การติดตามและประเมินผล ถือเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งสำหรับการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการป้องกัน ปรามปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข การติดตามและประเมินผล ยึดแนวทางของวงจรการบริหาร PDCA หรือวงจร Deming (Deming Cycle) เนื่องจากกิจกรรมการติดตามและประเมินผลจะช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่แห่งการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการป้องกัน ปรามปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ทราบถึงผลการดำเนินการ รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินการ ซึ่งช่วยให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติสามารถกำหนดแนวทางการแก้ไข ปรับปรุงแผนปฏิบัติการฯ และวิธีการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการฯ ตามระยะเวลาที่เหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อเป้าหมายของแผนปฏิบัติการด้านการป้องกัน ปรามปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) ได้อย่างตรงจุดมากกว่าวิธีการดำเนินการแบบเดิม

กระบวนการติดตามและประเมินผล จึงเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากกระบวนการติดตามและประเมินผลตามแผนปฏิบัติการฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จะช่วยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการฯ สามารถรับทราบผลการดำเนินการรวมถึงปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการเป็นระยะ รวมถึงสามารถวางแผนเพื่อปรับเปลี่ยนทิศทางการดำเนินการให้มีความเหมาะสมต่อทรัพยากร สภาพแวดล้อมในการดำเนินการ ตลอดจนปัจจัยอื่น ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปในระหว่างปี

4.2 กรอบแนวคิดในการติดตามและประเมินผล

กรอบแนวคิดในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ ได้นำกรอบแนวคิดดัชนีชี้วัดความสมดุล หรือ Balanced Scorecard ของ โรเบิร์ต เอส แคปแลนด์ และเดวิด พี นอร์ตัน ซึ่งประกอบไปด้วย 4 มิติที่สำคัญ ได้แก่

1. มิติด้านประสิทธิผลและความคุ้มค่า (Financial Perspective)
2. มิติด้านผลกระทบต่อประชาชนที่จะได้รับการบริการจากภาครัฐที่มีความโปร่งใสและปราศจากการทุจริต (Customer Perspective)
2. มิติด้านประสิทธิภาพของกระบวนการปฏิบัติงาน (Internal Perspective)
3. มิติด้านการเรียนรู้และการเติบโต (Learning and Growth Perspective)

แต่เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จึงจำเป็นต้องดัดแปลงเกณฑ์ชี้วัดดังกล่าวซึ่งใช้กับภาคเอกชนให้เหมาะสมกับบริบทของแผนปฏิบัติการฯ ซึ่งเป็นแผนที่ดำเนินการโดยภาครัฐ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. มิติด้านประสิทธิผลและความคุ้มค่า (Financial Perspective)

หมายถึง มุมมองด้านความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการฯ ให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ตามงบประมาณที่ได้รับจัดสรรมา

2. มิติด้านผลกระทบต่อประชาชนที่จะได้รับการบริการจากภาครัฐที่มีความโปร่งใส

และปราศจากการทุจริต (Customer Perspective)

หมายถึง การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการฯ ตอบสนองต่อความต้องการสูงสุดต่อประชาชนในแง่ของการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้

3. มิติด้านประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการ (Internal Perspective)

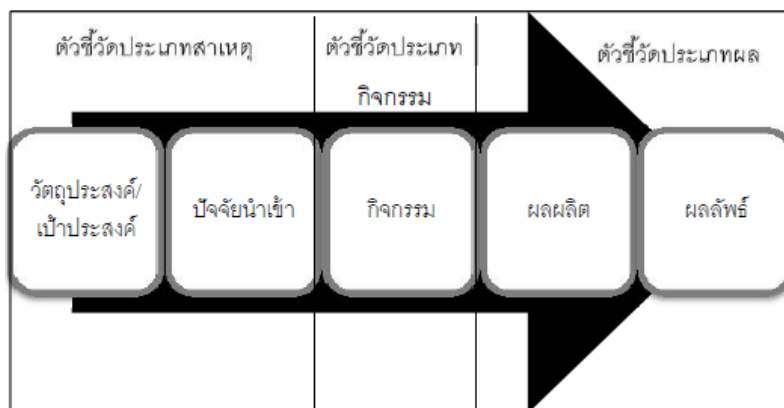
หมายถึง กระบวนการจัดการซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมภายในของการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการฯ ที่ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพมีความเหมาะสมทั้งเวลาและทรัพยากรที่ได้รับ

4. มิติด้านการเรียนรู้และการเติบโต (Learning and Growth Perspective)

หมายถึง การเรียนรู้และการเติบโตของหน่วยงานที่ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการฯ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นมิติที่สะท้อนถึงขีดความสามารถ / สมรรถนะในการปฏิบัติการเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามแผนปฏิบัติการฯ

4.3 รูปแบบและระดับในการติดตามและประเมินผล

โดยรูปแบบการติดตามและประเมินผลตามแผนปฏิบัติการฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ได้นำทฤษฎีเชิงระบบ (System Model) มาใช้เป็นรูปแบบในการติดตามและประเมิน

จากรูปแบบการติดตามและประเมินผลดังกล่าวสามารถจำแนกตัวชี้วัดในการประเมินออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

ตัวชี้วัดประเภทสาเหตุ (Lead Indicator) ได้แก่ การประเมินปัจจัยนำเข้า ซึ่งหมายถึง ทรัพยากรที่นำมาใช้ในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ (อาทิ บุคลากร งบประมาณ เป็นต้น)

ตัวชี้วัดกิจกรรม ได้แก่ การประเมินขั้นตอนการดำเนินงาน ตั้งแต่การเริ่มวางแผนการดำเนินงาน การเริ่มดำเนินงานตามแผน ขั้นตอนระหว่างการทำงาน และขั้นตอนหลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการดำเนินงาน

ตัวชี้วัดประเภทผล (Lag Indicator) ได้แก่ การประเมินผลผลิตและผลลัพธ์ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่สามารถชี้ให้เห็นภาพของการบรรลุวัตถุประสงค์

โดยตัวชี้วัดทั้ง 3 ประเภท จะมีการออกแบบความคิดดัชนีชี้วัดความสมดุล หรือ Balanced Scorecard ทั้ง 4 มิติ เป็นประเด็นชี้้นำการกำหนดตัวชี้วัดในการติดตาม และประเมินผลตามแผนปฏิบัติการฯ ดำเนินการติดตามและประเมินผลใน 2 ระดับ ประกอบด้วย

1. การประเมินภาพรวมตามแผนปฏิบัติการฯ
2. การติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรการ โครงการ กิจกรรม และแนวทางในการดำเนินงาน

1. การประเมินภาพรวมของตามแผนปฏิบัติการฯ

เป็นการประเมินความสำเร็จของการดำเนินงานตามตัวชี้วัดในภาพรวมของแผนปฏิบัติการฯ โดยพิจารณาว่ามีความสำเร็จตามตัวชี้วัดในการประเมินตาม 4.3 (รูปแบบและระดับในการติดตามและประเมินผล) มากน้อยเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานอย่างไร เพื่อให้สามารถกำหนดแนวทางการแก้ไขปรับปรุงวิธีการดำเนินงานตามกรอบระยะเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อเป้าหมายของแผนปฏิบัติการฯ ได้อย่างตรงจุด โดยการประเมินภาพรวมนั้นจะเป็นการประเมินรอบ 6 เดือน และรอบ 12 เดือน พร้อมทั้งให้ความเห็นและข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาแผนปฏิบัติการฯ ในรอบ 12 เดือน และในปีต่อไป

2. การติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรการ โครงการ กิจกรรม และแนวทางในการดำเนินงาน

เป็นการประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรการ โครงการ กิจกรรม และแนวทางในการดำเนินงานของหน่วยงาน เพื่อให้ทราบว่าการทำงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ มีการเบิกจ่ายงบประมาณเป็นไปตามแผนงาน โครงการ กิจกรรม หรือไม่ โดยรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการ กิจกรรมเมื่อสิ้นสุดโครงการ กิจกรรม

บรรณานุกรม

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข. แผนปฏิบัติราชการ
ด้านการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ
กระทรวงสาธารณสุข ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570). นนทบุรี., 2565.
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
แผนปฏิบัติการด้านการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ
ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม). นนทบุรี., 2566.

ผู้จัดทำ

นางสาวสุชาภา วรินทร์เวช
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข

www.stopcorruption.moph.go.th

0 2590 1330

แบบฟอร์มการขอเผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงานในราชการบริหารส่วนกลาง
สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตามประกาศสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

เรื่อง แนวทางการเผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณะผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน พ.ศ. ๒๕๖๑
สำหรับหน่วยงานในราชการบริหารส่วนกลางสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

แบบฟอร์มการขอเผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ชื่อหน่วยงาน : ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข

วัน/เดือน/ปี : ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

หัวข้อ: คู่มือแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ
หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

รายละเอียดข้อมูล (โดยสรุปหรือเอกสารแนบ)

คู่มือแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ
หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

Link ภายนอก: ไม่มี

หมายเหตุ:

.....
.....

ผู้รับผิดชอบการให้ข้อมูล

สุชาภา วรินทร์เวช

(นางสาวสุชาภา วรินทร์เวช)

ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

วันที่ ๔ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๖

ผู้อนุมัติรับรอง

สุชาภา วรินทร์เวช

(นางสาวสุชาภา วรินทร์เวช)

ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ (หัวหน้า)

วันที่ ๔ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๖

ผู้รับผิดชอบการนำข้อมูลขึ้นเผยแพร่

พศวีร์ วัชรบุตร

(นายพศวีร์ วัชรบุตร)

นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ

วันที่ ๔ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๖